

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุคปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา และถือว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาในทุกภาคส่วนของประเทศ พยายามพัฒนาให้ก้าวสู่สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติต่างๆ ในการจัดการศึกษาของชาติและการเปลี่ยนแปลงในสังคมอันเป็นผลมาจากการพัฒนาการของยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้สืบหา ค้นคว้าแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ทางศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนาการของการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้พัฒนาได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงกับสิ่งใหม่ ๆ ของวิทยาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นการใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลิตและพัฒนาการเพิ่มขีดความสามารถในกาแข่งขันของอารยประเทศ การพัฒนาเรียนรู้เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาปัจเจกบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาศึกษาของชาติให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับเด็กก่อนประถมศึกษาค่อนข้างมากจะเห็นได้จากมีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษา เช่นมาตรา 13 (1) กำหนดให้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ให้มีความรู้

ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการห้การห้ศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
 มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน
 ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการการอบรม
 เลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบฉะนั้นรัฐมีบทบาทโดยตรงหรือมีส่วนร่วมและ
 ส่งเสริมให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาให้ทั้งถึง มีคุณภาพและ
 มาตรฐานเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554 : 14)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยปี พ.ศ. 2546 ว่าการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 เพื่อให้การศึกษาระดับนี้มีมาตรฐานเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้กรม
 วิชาการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์และพัฒนาเป็นหลักสูตรก่อนประถมศึกษาทั่วประเทศ
 ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร
 ระดับก่อนประถมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของ
 สังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2544 คณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าวได้ประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ก่อน
 ประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ได้ร่างหลักสูตรก่อนประถมศึกษาฉบับปรับปรุงและนำเสนอ
 เข้าที่ประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ประชนทั่วไป
 ตลอดจนพ่อแม่และผู้ปกครอง มีมติที่ประชุมให้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรก่อนประถมศึกษาเป็น
 หลักสูตรปฐมวัยที่มุ่งส่งเสริมเด็กให้มีการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ
 สติปัญญาที่เหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล
 (สำนักงานเลขาธิการศึกษา, 2550 : 1-56)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้
 สื่อเพื่อการเรียนรู้เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้สื่อที่
 เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการผลิตและการพัฒนา
 สื่อเพื่อการศึกษารวมทั้งติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อเพื่อการศึกษ ในการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งเพราะคุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่
 จะต้องขึ้นอยู่กับครู ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการใน โรงเรียนและโรงเรียนที่
 เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการให้การศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ คุณภาพการศึกษาจึงอยู่ที่คุณภาพ
 ของโรงเรียนซึ่งมีครูเป็นฝ่ายปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

และทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อจะได้ให้ครูไปพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพโดยยึดแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554 : 21) การจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549ก : 26-27)

ดังนั้นการพัฒนาคณากรจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งในการพัฒนาคณากรนั้นมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้คณากรได้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550 : 154) การจัดการเรียนการสอนนั้นมีส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้นั้นคือ สื่อการสอน เนื่องจากสื่อการสอนเป็นสื่อกลางระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้การถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นอันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่สังคมในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน คือ การได้ปฏิบัติ ได้เห็นภาพ ได้ฟังเสียง นั่นก็คือ สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีทั้งรูปภาพสีสันสวยงามมีเสียงประกอบ อีกทั้งยังได้สัมผัสและปฏิบัติเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจการเรียนมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคณากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและหลักนิยมของโรงเรียน ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การให้การศึกษาและความรู้ ครูผู้สอน กระบวนการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาเทคโนโลยี สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนหรือ เรียกว่าการนำสื่อการสอนมาประกอบการสอนนั่นเองซึ่งเป็นเสมือนสะพานเชื่อมประสานระหว่างทฤษฎีการสอนกับการปฏิบัติการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนผลการเรียนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนนั่นเอง (วิทยาการ เชิงกุล, 2551 : 155)

เทศบาลตำบลเป็อยน้อย โดยสำนักปลัดเทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วน
รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งขณะนี้เทศบาลตำบลเป็อยน้อย มีศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ 2 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสายทองและศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กโนนเหล็ยม ผลการประเมินความพร้อมมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 มาตรฐาน
คือ 1) มาตรฐานด้านบุคลากรและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านอาคาร
สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) มาตรฐานด้านวิชาการ และ
กิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน
จากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งคณะเทศบาลจัดตั้งขึ้นประเมินความพร้อมในแต่ละด้าน
ประกอบด้วย 1) ปลัด 2) หัวหน้าสถานีอนามัย 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน 4) ครูที่ทำการสอนให้
ระดับอนุบาล 5) ผู้ปกครองนักเรียน 6) คณะกรรมการสถานศึกษา และ 7) หัวหน้าศูนย์พัฒนา
เด็ก ผลการประเมินมาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
อยู่ในระดับปรับปรุง โดยเฉพาะด้านสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรใช้สื่อเพื่อการ
เรียนการสอนให้มากกว่าปัจจุบัน (เทศบาลตำบลเป็อยน้อย มาตรฐาน, 2552 : 8)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 10 คน (เทศบาลตำบลเป็อยน้อย, 2552 : 8)
โดยแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กในการผลิตและใช้สื่อการ
เรียนรู้ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กใช้สื่อกิจกรรมการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการของผู้เรียน ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีความมั่นใจในด้านการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน
ครูผู้สอนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอน และสนใจที่จะทำการ
ผลิตผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องการที่จะได้รับ
ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ต้องการคำแนะนำ
สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ในการสร้างและการใช้สื่ออย่างใกล้ชิดจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะ
ทำพัฒนาการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดเทศบาลตำบล
เป็อยน้อย ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน รับผิดชอบการจัดประสบการณ์
เรียนรู้ในระดับนี้ สนใจที่จะพัฒนาครูดูแลเด็กด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ สังกัด
เทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลที่ได้จากวิจัยในครั้งนี้จะนำมา
ปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อย
ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และการศึกษาของชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการผลิตสื่อและการใช้สื่อในการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อยเป็นอย่างไร
2. พัฒนาการผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อยมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ สังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ และใช้สื่อการเรียนรู้ได้อย่างคุณภาพ โดยมีขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย

- 1.1 ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 10 คน
- 1.2 ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและช่วยตรวจสอบข้อมูล จำนวน 3 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหากระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549 : 4) ได้แก่ 1) สืบหาข้อมูลหรือสภาพปัญหา 2) การวิเคราะห์และคัดเลือกสื่อ 3) การวางแผน 4) การผลิตสื่อต้นแบบ 5) การทดลองใช้ 6) การปรับปรุงแก้ไข และ 7) การผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ สํารวจข้อมูลหรือสภาพปัญหา การวิเคราะห์และคัดเลือกสื่อการวางแผน การผลิตสื่อต้นแบบ การทดลองใช้ การปรับปรุงแก้ไข และการผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง

4. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก

4.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการโดยเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้ร่วมวิจัยเป็นเวลา 2 วัน

4.2 การนิเทศติดตาม ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้ ให้คำแนะนำช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการตลอดระยะเวลาวิจัย

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่างเดือน ตุลาคม 2556– มกราคม 2557

6. สถานที่ทำการวิจัย ได้แก่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น กลยุทธ์ในการพัฒนาครั้งนี้ คือ การสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามกรอบแนวคิดของเคมมิส และแม็คแทกการ์ด (Kemmis and Mc Taggart, 1991 : 169-170 ; อ้างอิงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2548 : 13) มีลำดับ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนการผลิตสื่อ และใช้สื่อการ

เรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจข้อมูลหรือสภาพปัญหา 2) การวิเคราะห์และคัดเลือกสื่อ 3) การวางแผน 4) การผลิตสื่อต้นแบบ 5) การทดลองใช้ 6) การปรับปรุงแก้ไข และ 7) การผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง

2. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่การจัดการเรียนการสอนพร้อมกับดูแลช่วยเหลือเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์บริการที่ให้ความช่วยเหลือดูแลเด็กและพัฒนาเด็กเหมือนสถานศึกษา สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี

4. การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการผลิตสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการให้ครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเปือยน้อย ความรู้ ความเข้าใจในการผลิตและใช้สื่อเรียนรู้ด้วยการประชุมการปฏิบัติการ

5. สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้เพื่อบรรลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมของการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

6. การผลิตสื่อ หมายถึง การสร้างหรือจัดทำวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติจากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ที่มา

7. การใช้สื่อ หมายถึง การนำวัสดุ อุปกรณ์ ที่สร้างขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

8. การผลิตสื่อ และใช้สื่อการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาวัสดุจากธรรมชาติ กระดาษ วัสดุในท้องถิ่นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว มาผลิตเป็นสื่อใช้สำหรับเด็กปฐมวัย ตามกระบวนการดังนี้

8.1 สำรวจข้อมูลหรือสภาพปัญหา หมายถึง การวิเคราะห์ การสำรวจสื่อที่มีอยู่แล้วสำรวจความต้องการของครู และสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม

8.2 การวิเคราะห์และคัดเลือกสื่อ หมายถึง การกำหนดแนวทางและเรียงลำดับในการผลิตสื่อ

8.3 การวางแผน หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดแนวปฏิบัติในการผลิตสื่อ

8.4 การผลิตสื่อต้นแบบ หมายถึง การผลิตสื่อตามขั้นตอนที่วางไว้

8.5 การทดลองใช้ หมายถึง การนำสื่อต้นแบบมาทดสอบคุณสมบัติเพื่อหาข้อดีข้อเสีย

8.6 การปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การนำผลสรุปจากการทดลองใช้มาผลิตสื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8.7 การผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้จริง หมายถึง การดำเนินการผลิตสื่อเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และเพื่อช่วยให้การสอนของครู

9. กลยุทธ์ในการพัฒนา หมายถึง วิธีการเลือกกลยุทธ์ในการดำเนินงานพัฒนาให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ

9.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กลยุทธ์ในการประชุมของกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อฝึกปฏิบัติในการผลิตสื่อ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิตสื่อและสามารถใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด

9.2 การนิเทศติดตาม หมายถึง กลยุทธ์ในการให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิตสื่อและสามารถใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนรู้
2. ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำสื่อการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ
3. เป็นข้อมูลสารสนเทศของการผลิตและการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในหน่วยงานอื่นและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้